

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

İKİNCİ BÖLÜM

UYGUN / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 9389/19)

KARAR

Madde 8 • Yazışma • Madde 15 • Olağanüstü hallerde yükümlülükleri askıya alma • Ceza infaz kurumu yetkililerinin başvuranın nişanlısına mektubunu göndermesine izin vermemesi, bir paragrafın başvuranın üye olmakla suçlandığı terör örgütüyle olan ilişkisini devam ettirdiğini ve bu örgüt içindeki aktif rolünü kanıtlayan bir delil olarak yorumlanması • Mektubun tamamının alıkonulmasını haklı gösterecek ilgili ancak yeterli olmayan gerekçeler • Çıkarların dengelenmemesi ve başvuranın hakkına yönelik orantısız bir müdahalenin önlenememesi • Müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olmaması • Yeterli güvencelerin bulunmaması • Tartışma konusu tedbirin olağanüstü halin özel koşulları tarafından kesinlikle gerekli olmaması

Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır.

STRAZBURG

3 Haziran 2025

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2025. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Uygun / Türkiye davasında,

Başkan
Arnfinn Bårdsen,
Hakimler
Saadet Yüksel,
Jovan Ilievski,
Anja Seibert-Fohr,
Davor Derenčinović,
Gediminas Sagatys,
Juha Lavapuro

ve Bölüm Yazı İşleri Müdürü Hasan Bakırcı'nın katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türk vatandaşı olan Emrah Uygun'un ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine ("AİHM" veya "Mahkeme"), İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, 7 Şubat 2019 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine yapmış olduğu başvuruyu (no. 9389/19);

Türk Hükümetine ("Hükümet"), Sözleşme'nin 6 § 2 ve 8. maddesi kapsamındaki şikâyetlerin tebliğ edilmesine ve başvurunun geri kalan kısımlarının kabul edilemez olduğuna dair kararı;

Tarafların beyanlarını dikkate alarak;

13 Mayıs 2025 tarihinde yapılan kapalı müzakerelerin ardından,

Aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Dava, ceza infaz kurumu yetkililerinin başvuranın nişanlısına yazdığı mektubun saklanması kararına ilişkindir. Ceza infaz kurumu yetkilileri, mektubun içindeki bazı ifadelerin başvuranın terör örgütüyle olan ilişkisini ve bu örgüt içindeki aktif rolünü sürdürdüğünü gösterdiğini gerekçe

göstererek mektubu iletmemiştir. Başvuran, Sözleşme'nin 6 § 2 ve 8. maddeleri kapsamındaki haklarının ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir.

OLAYLAR

2. Başvuran 1994 doğumlu olup Muğla'da ikamet etmektedir. Başvuran K. Öztürk tarafından temsil edilmiştir.

3. Hükümet, söz konusu tarihte kendi görevlisi Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı eski İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilmiştir.

4. Dava konusu olaylar, taraflarca ileri sürüldüğü şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

I. BAŞVURAN HAKKINDAKİ CEZA YARGILAMALARI

5. 15 Temmuz 2016'daki darbe girişiminin ardından, 21 Temmuz 2016 tarihinde olağanüstü hal ilan edilmiştir ve ardından 18 Temmuz 2018'e kadar her üç ayda bir uzatılmıştır (bk., ayrıntılı bilgi için, *Yüksel Yalçınkaya / Türkiye* [BD], no. 15669/20, §§ 10-17, 26 Eylül 2023).

6. Başvuran 2 Ağustos 2017 tarihinde Türk makamları tarafından FETÖ/PDY ("Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapısı") olarak tanımlanan ve ulusal makamlarca darbe girişimini gerçekleştirdiği düşünülen bir örgüte üye olmak suçlamasıyla tutuklanmıştır. Başvuran daha sonra Muğla E Tipi Ceza İnfaz Kurumuna tutuklu olarak yerleştirilmiştir.

7. Muğla Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesi 1 Aralık 2017 tarihinde başvurunu FETÖ/PDY üyeliği suçundan mahkûm etmiş ve altı yıl üç ay hapis cezası vermiştir. Mahkeme, başvuranın tutukluluğunun devamına karar vermiştir.

8. 2 Mayıs 2018 tarihinde İzmir Bölge Adliye Mahkemesi, Muğla Ağır Ceza Mahkemesinin kararını temyiz eden başvuranın temyiz başvurusunu ilk

derece mahkemesinin değerlendirme ve bulgularında hata bulunmadığı gerekçesiyle reddetmiştir.

9. Yargıtay, 15 Kasım 2018 tarihinde, başvurana ilişkin mahkûmiyet kararını onamıştır. Bu tarihte karar kesinleşmiştir.

II. CEZA İNFAZ KURUMU YETKİLİLERİNİN BAŞVURANIN MEKTUBUNU İLETMEMESİ

10. 4 Haziran 2018 tarihinde, hükümlü sıfatıyla Muğla ceza infaz kurumunda kalmaya devam eden başvuran, ceza infaz kurumu idaresine nişanlısı Ş.Ş.'ye gönderilmek üzere on sayfalık bir mektup sunmuştur.

11. Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu 7 Haziran 2018 tarihinde mektubun sakıncalı içerik barındırdığını tespit etmiştir. Disiplin kurulu, bazı paragrafların 5275 Sayılı Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un ("5275 sayılı Kanun") 68(3) maddesi kapsamına girdiğini değerlendirmiştir. Bu hüküm, ceza infaz kurumu yetkililerine cezaevi düzeni ve güvenliğine tehdit oluşturduğu, yetkililere yönelik olduğu, örgüt içi iletişimi kolaylaştırdığı, yanlış veya yanıltıcı bilgiler içerdiği veya tehdit veya hakaret içerdiği düşünülen mahkûmlara ait yazışmaları izleme, sansürleme veya saklama yetkisi vermektedir. Bu bağlamda, Disiplin Kurulu mektubun aşağıdaki bölümlerini alıntılamıştır:

"Sen telefonda çarşamba günü avukatın geleceğini söylemiştin. Avukat çarşamba günü geldi, görüştük. Yargıtay süreci Anayasa başvurusu senin mahkeme... Falan derken 2 saat kadar görüştük. Avukatla görüşürken çok üzüldüğüm bir olayı öğrendim. Babamlardan Önder'in ihraç olduğunu duydum, yardımcı olsun diye Önder'den bahsettim. Öğrendim ki Önder bizim avukatın bir müvekkilinin itiraфçısı olmuş, maalesef yetişemedim, buna çok üzüldüm."

12. Disiplin Kurulu, mektubu göndermeme kararında sakıncalı görülen kısımları vurgulamakla kalmayıp başvuranın önceki davranışlarına ilişkin de ek gözlemlerde bulunmuştur. 21 Mayıs 2018 tarihinde hücresinde yapılan kısmi aramada, başvuranın defterinde başvuranla beraber kalan mahpuslar ve

onların iddianameleri hakkında kişisel bilgiler içeren birkaç not bulunduğu belirtilmiştir. Sonrasında deftere el koyulmuştur. Disiplin soruşturması başlatılmış ve defter inceleme için Muğla Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir. Kurul ayrıca, ceza infaz kurumunun telefon dinleme biriminin raporuna da atıfta bulunarak 5 Haziran 2018 tarihinde başvuranın babasının numarasını aradığını ve telefonla görüşme izni olmayan Ş. adlı bir kadınla konuştuğunu belirtmiştir.

13. Bu gözlemler ışığında ve başvuranın FETÖ/PDY üyeliği suçundan hükümsüzlü sıfatıyla tutuklu olduğunu göz önüne alarak Kurul, başvuranın mektupta yer alan ifadelerinin başvuranın bahsi geçen kişinin FETÖ/PDY hakkında bilgi vermesini engelleme niyetinin bulunduğunu ve başvuranın bu örgütle bağlarını sürdürdüğünü ve örgüt içinde aktif bir rol oynamaya devam ettiğini ortaya koyduğu sonucuna varmıştır. Sonuç olarak, mektubu göndermemeye karar vermiştir. Bunun yerine, orijinal mektubun gelecekteki hukuki işlemlerde kullanılmak üzere ceza infaz kurumu okuma komitesi tarafından saklanması ve Kurulun kararının mektubun içeriği hakkında soruşturma başlatılması için Muğla Başsavcılığına iletilmesi emredilmiştir.

14. Başvuran, 22 Haziran 2018 tarihinde Disiplin Kurulunun kararına karşı Muğla İnfaz Hakimliği nezdinde itirazda bulunmuştur. Başvuran itirazında, kendisinin söz konusu kişinin muhbirlik yapmasını engelleme niyetinde olduğunun öne sürüldüğü kurul tarafından varılan sonucun ve kurulun kendisinin örgütle bağlarını sürdürdüğü ve örgüt içinde aktif rol oynadığı yönündeki iddiasının masumiyet karinesi hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. FETÖ/PDY üyeliği suçlamasıyla ilgili mahkûmiyet kararının Yargıtayda temyiz aşamasında olduğunu ve bu nedenle suçluluğunun kesin olarak tespit edilmediğini vurgulamıştır. Ayrıca, başvuran evlilik eşiğinde olan iki kişi arasındaki özel yazışmaları içeren mektubun saklanması yazışma hakkını ihlal ettiğini savunmuştur.

15. İnfaz Hâkimliği 26 Haziran 2018 tarihinde başvuranın itirazının reddine karar vermiştir. Hâkim, Disiplin Kurulunun kararını referans alarak

kararın 5275 sayılı Kanun uyarınca alındığını ve hem hukuki hem de usuli şartlara uygun olduğunu tespit etmiştir.

16. 5 Temmuz 2018 tarihinde başvuran infaz hakimliği nezdinde ileri sürdüğü argümanları yineleyerek Muğla Ağır Ceza Mahkemesine itirazda bulunmuştur. Ayrıca, Muğla Cumhuriyet Başsavcılığının söz konusu mektubun içeriği hakkında cezai soruşturma açılmasını reddeden 28 Haziran 2018 tarihli kararından da bahsetmiştir. Bu karar ışığında, Disiplin Kurulunun 7 Haziran 2018 tarihli kararının iptal edilmesini talep etmiştir.

17. 16 Temmuz 2018 tarihinde Muğla Ağır Ceza Mahkemesi, infaz hakimliğinin gerekçesini onaylayarak başvuranın itirazını reddetti.

18. Başvuran 7 Ağustos 2018 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur ve, diğerlerinin yanı sıra, disiplin kurulunun kararının lafzından dolayı masumiyet karinesi hakkının ihlal edildiğini ve ceza infaz kurumu idaresinin mektubunu alıkoyması nedeniyle yazışmalarına saygı gösterilmesi hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

19. Anayasa Mahkemesi 13 Kasım 2018 tarihinde başvuranın davasını kabul edilemez bulmuştur. Masumiyet karinesi ile ilgili şikayetini özel olarak ele almamış olsa da, diğer tüm şikayetleri, söz konusu hükümlerle konu bakımından bağdaşmadığı veya açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddetmiştir. Anayasa Mahkemesi, yazışma hakkına herhangi bir müdahale olmadığını veya müdahale olmuşsa da bunun bir ihlal teşkil etmediğini tespit etmiştir.

III. DAHA SONRAKİ GELİŞMELER

20. Hükümet, görüşlerinin ekinde söz konusu mektupta yer alan ifadelerle ilgili olarak Muğla Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 28 Haziran 2018 tarihinde verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın bir kopyasını sunmuş ve başvuranın FETÖ/PDY üyeliği suçuna işlediğine dair yeni delil bulunmadığını belirtmiştir (bk. yukarıda 13).

21. Başvuran Hükümetin görüşlerine yanıt olarak Disiplin Kurulu kararında atıfta bulunulan önceki soruşturmalara ilgili olarak verilen kararların kopyalarını sunmuştur. Bu bağlamda, 21 Mayıs 2018 tarihinde hücre araması sırasında el konulan defterle ilgili olarak 5 Haziran 2018 tarihli kovuşturma yer olmadığına dair kararının bir kopyasını sunmuştur. Başvuran ayrıca, bu bağlamda uygulanan on bir günlük hücre hapsi disiplin cezasının kaldırılmasına ilişkin infaz hâkimliğinin 22 Haziran 2018 tarihli kararının bir kopyasını da sunmuştur (bk. yukarıda 12). Başvuran ayrıca, 667 sayılı Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnamesi'nin 6(1)(e) maddesi uyarınca izin verilmediği halde babasının telefonundan nişanlısını aradığı için kendisine uygulanan bir başka disiplin cezası olan belirli faaliyetlere üç ay süreyle katılma yasağını kaldıran 6 Temmuz 2018 tarihli infaz hâkimliğinin kararını da sunmuştur (bk. yukarıda 12). Bu hükme göre, terörle ilgili suçlar veya devlet güvenliğine karşı suçlarla suçlanan tutukluların olağanüstü hal süresince yalnızca eşleri, yakın akrabaları veya vasileri tarafından ziyaret edilmesine izin verilmiş ve bu sınırlı grupta telefon görüşmesi yapmalarına izin verilmiştir. Başvuran ayrıca, Muğla ceza infaz kurumu idaresinin bu hükme dayanarak başvuranın nişanlısı Ş.Ş.'nin kendisini ziyaret etmesine yönelik talebini reddettiği 22 Ocak 2018 tarihli bir kararı da sunmuştur.

İLGİLİ YASAL ÇERÇEVE VE UYGULAMA

I. İÇ HUKUK

A. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun

22. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 68. maddesi şu şekildedir:

“1. Hükümlü, bu maddede belirlenen kısıtlamalar dışında, kendisine gönderilen mektup, faks ve telgrafları alma ve ücretleri kendince karşılanmak koşuluyla, gönderme hakkına sahiptir.

UYGUN / TÜRKİYE KARARI

2. Hükümlü tarafından gönderilen ve kendisine gelen mektup, faks ve telgraflar; mektup okuma komisyonu bulunan kurumlarda bu komisyon, olmayanlarda kurumun en üst amirince denetlenir.

3. Kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç rgt veya diğr suç örgütleri mensuplarının haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren mektup, faks ve telgraflar hükümlüye verilmez. Hükümlü tarafından yazılmış ise gönderilmez.

..."

23. 5275 sayılı Kanunun 116(1) maddesi uyarınca, aynı Kanunun 68. maddesi hükümleri, bu hükümlerin ilgili tutukluların tutukluluk durumuyla uyumlu olması kaydıyla, tutuklulara uygulanabilir.

B. 6 Nisan 2006 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 20 Mart 2006 tarihli Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük (olay tarihindeki yürürlükte olan haliyle)

24. Tüzük'ün 91. maddesinin olay tarihindeki yürürlükte olan hali aşağıdaki gibidir:

"1. Hükümlü, kendisine gönderilen mektup, faks ve telgrafları alma ve ücretleri

kendisince karşılanmak koşuluyla, gönderme hakkına sahiptir

2. Hükümlü tarafından gönderilen ve kendisine gelen mektup, faks ve telgraflar; mektup okuma komisyonu bulunan kurumlarda bu komisyon, olmayanlarda kurumun en üst amirince denetlenir.

3. Kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç rgt veya diğr suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı olarak haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren mektup, faks ve telgraflar hükümlüye verilmez. Hükümlü tarafından yazılmış ise gönderilmez.

..."

25. Tüzük'ün 123. maddesi şöyledir:

“1. Mektup okuma komisyonunca, mahalline gönderilmesi veya hükümlüye verilmesi sakıncalı görülen mektuplar, en geç yirmi dört saat içinde disiplin kuruluna verilir. Mektubun disiplin kurulu tarafından kısmen veya tamamen sakıncalı görülmesi hâlinde, mektup aslı çizilmeden veya yok edilmeden şikâyet ve itiraz süresinin sonuna kadar muhafaza edilir. Mektubun kısmen sakıncalı görülmesi hâlinde, aslı idarede tutularak fotokopisinde sakıncalı görülen kısımlar okunmayacak şekilde çizilerek disiplin kurulu kararı ile birlikte ilgilisine tebliğ edilir. Mektubun tamamının sakıncalı görülmesi hâlinde, sadece disiplin kurulu kararı tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren infaz hâkimliğine başvuru için gereken süre beklenir. Bu süre içinde infaz hâkimliğine başvurulmamış ise, disiplin kurulu kararı yerine getirilir. İnfaz hâkimliğine başvurulmuş ise, infaz hâkimliği kararının tebliğinden itibaren itiraz süresi beklenir. İnfaz hâkimliği kararına itiraz edilmemiş ise bu karara göre, itiraz edilmiş ise mahkemenin kararına göre işlem yapılır.

2. Hükümlüye yapılacak tebligatta, tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde infaz hâkimliğine şikâyet hakkının kullanılmaması veya infaz hâkimliği kararına karşı tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde ağır ceza mahkemesine itiraz edilmemesi hâlinde, disiplin kurulu kararının kesinleşerek mektubun sakıncalı görülen kısımlarının okunmayacak şekilde çizilerek verileceği veya tamamı sakıncalı görülen mektubun verilmeyeceği bildirilir.

3. Kısmen veya tamamen sakıncalı görülen mektuplar, iç hukuk veya uluslararası hukuk yollarına başvuru yapılması durumunda kullanılmak üzere idarece saklanır.”

26 Yönetmeliğin 186. maddesi uyarınca, 91. ve 123. maddelerin hükümleri (bk. Yukarıda 24 ve 25), söz konusu hükümlerin ilgili kişilerin tutukluluk durumuyla uyumlu olması kaydıyla, tutuklulara uygulanabilir.

II. İLGİLİ ANAYASA MAHKEMESİ İÇTİHATLARI

27. Anayasa Mahkemesinin mevcut davayla ilgili içtihatları, Halit Kara v. Türkiye, no. 60846/19, § 20, 12 Aralık 2023 kararında açıklanmıştır.

HUKUK

I. TÜRKİYE TARAFINDAN YAPILAN DEROGASYONA İLİŞKİN ÖN AÇIKLAMALAR

28. Hükümet, başvurunun 21 Temmuz 2016 tarihinde Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine Sözleşme'nin 15. maddesi uyarınca iletilen Derogasyon Bildiriminin dikkate alınarak incelenmesi gerektiğini belirtmiştir (Derogasyon bildiri metni ve daha fazla ayrıntı için bk. Pişkin v. Türkiye, no. 33399/18, §§ 55-56, 15 Aralık 2020). Sözleşme'nin 15. maddesi aşağıdaki gibidir:

“1. Savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde her Yüksek Sözleşmeci Taraf, durumun kesinlikle gerektirdiği ölçüde ve uluslararası hukuktan doğan başka yükümlülüklerle ters düşmemek koşuluyla, bu Sözleşme’de öngörülen yükümlülüklerle aykırı tedbirler alabilir.

2. Yukarıdaki hüküm, meşru savaş fiilleri sonucunda meydana gelen ölüm hali dışında 2. maddeye, 3. ve 4. maddeler (fıkra 1) ile 7. maddeye aykırı tedbirlere cevaz vermez.

3. Aykırı tedbirler alma hakkını kullanan her Yüksek Sözleşmeci Taraf, alınan tedbirler ve bunları gerektiren nedenler hakkında Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tam bilgi verir. Bu Yüksek Sözleşmeci Taraf, sözü geçen tedbirlerin yürürlükten kalktığı ve Sözleşme hükümlerinin tekrar tamamen geçerli olduğu tarihi de Avrupa Konseyi Genel Sekreteri’ne bildirir”.

29. Bu aşamada Mahkeme, Mehmet Hasan Altan / Türkiye davasında (no. 13237/17, § 93, 20 Mart 2018) askeri darbe girişiminin, Sözleşme'nin anlamı dahilinde “ulusun yaşamını tehdit eden genel bir tehlike durumu”nun varlığını ortaya çıkardığını belirttiğini yinelemek ister (bk. yukarıda atıfta bulunulan Pişkin davası, § 59). Mevcut davada alınan tedbirin durumun gereklilikleri tarafından kesinlikle zorunlu olup olmadığı ve uluslararası hukukun diğer yükümlülükleriyle tutarlı olup olmadığı konusunda Mahkeme,

başvuranın şikayetini esastan incelemek gerektiğini değerlendirmektedir ve aşağıda bu incelemeye yer verilecektir (agy.).

II. SÖZLEŞME’NİN 6 § 2 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

30. Başvuran, Disiplin Kurulunun açıklamalarının Sözleşme’nin 6. maddesinin 2. fıkrasında güvence altına alınan, suçlu olduğu kanıtlanana kadar masum sayılma hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Söz konusu hüküm şu şekildedir:

“Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılır.”

31. Hükümet, Sözleşme’nin 6. maddesinin mektubun alıkonulmasıyla ilgili yargılamaya uygulanabilirliğine itiraz etmiş ve bu hükmün ihlal edildiğini reddetmiştir. Hükümet, mektubun alıkoyulması Sözleşme’nin anlamı dahilinde bir “medeni hak” ile ilgili olmadığından, 6. maddenin medeni hukuk açısından uygulanabilir olmadığını ileri sürmüştür. Ayrıca, 6. maddenin ceza hukuku yönünden de devreye girmediğini ileri sürerek başvuranın Disiplin Kurulu tarafından suçlanmadığını ve cezai mahkumiyetinin Kurul tarafından incelenmediğini vurgulamıştır. Hükümet, yargılamanın mektubun 5275 sayılı Kanunun 68(3) maddesinin kapsamına girip girmediğinin belirlenmesi ile sınırlı olduğunu ve herhangi bir cezai sorumluluk konusuna değinilmediğini belirtmiştir.

32. Hükümet, başvuranın zaten FETÖ/PDY üyeliği nedeniyle ilk derece mahkemesi tarafından mahkum edildiğini, bu mahkumiyetin Bölge Adliye Mahkemesi tarafından onandığını ve sadece hukuki açıdan yapılan temyiz başvurusunun halen beklemede olduğunu belirtmiştir. Darbe girişimini gerçekleştirdiği kabul edilen FETÖ/PDY ile ilgili olayları içeren bu suçlama başvuranın hükümözlü olarak tutuklanmasına ve yüksek güvenlikli bir üniteye yerleştirilmesine neden olmuştur. Hükümete göre, bu durum Disiplin

Kurulunun kararını verirken dikkate aldığı önemli bir faktör olmuştur. Hükümet ayrıca, başvuranın mektubunda yer alan ifadelerin kendisine karşı daha önce açılmış disiplin işlemleriyle birlikte bu bağlamda değerlendirildiğini ve tüm bu faktörlerin bir arada dikkate alındığını ileri sürmüştür.

33. Hükümet ayrıca Disiplin Kurulu kararında yer alan ifadelerin ceza yargılamasıyla hiçbir ilgisi bulunmadığından ve başvuranın suçluluğuna ilişkin kamuoyunun algısını etkileme kapasitesine sahip olmadığından başvuranın davasının Konstas / Yunanistan (no. 53466/07, 24 Mayıs 2011) davasından ayrılabilceğini ileri sürmüştür. Benzer şekilde, başvuranın davası Kemal Coşkun/Türkiye davasından (no. 45028/07, 28 Mart 2017) farklılık göstermektedir çünkü ceza davasıyla bağlantılı paralel bir disiplin soruşturması açılmamış ve mektupla ilgili soruşturma ceza yargılamasından bağımsız olarak yürütülmüştür.

34. Bu faktörleri dikkate alan Hükümet, Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. fıkrasının bu davaya uygulanamayacağını savunmuş ve Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. fıkrası uyarınca yapılan şikâyetin konu bakımından Sözleşme hükümleriyle bağdaşmadığından kabul edilemez olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Her halükarda, Hükümet, Disiplin Kurulunun kararında başvurunu suçlayan herhangi bir ifade veya masumiyet karinesini ihlal edecek herhangi bir özel ifade bulunmadığını ve bu nedenle Anayasa Mahkemesinde görülmekte olan davaya herhangi bir etkisinin olmayacağını ileri sürmüştür.

35. Mahkeme, mevcut davada Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. fıkrasının uygulanabilirliğinin incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir. Bu hükmün geçerli olduğu varsayılsa bile, şikâyet aşağıda belirtilen nedenlerle her halükârda kabul edilemez olarak değerlendirilmelidir.

36. Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. fıkrasında yer alan masumiyet karinesi hakkına ilişkin genel ilkeler, yakın zamanda Nealon ve Hallam / Birleşik Krallık [BD], (no. 32483/19 ve 35049/19, §§ 101-09, 11 Haziran 2024) ve C.O. / Almanya (no. 16678/22, §§ 57-58, 17 Eylül 2024) davalarında

özetlenmiştir. Madde 6 § 2, diğerlerinin yanı sıra, kamu görevlilerinin kamuoyunu şüphelinin suçlu olduğuna inandırmaya ve yetkili adli makamın olguları değerlendirirken peşin hükümde bulunmaya teşvik eden, devam eden ceza soruşturmaları hakkında yaptıkları açıklamaları yasaklamaktadır (a.g.y., § 57, diğer referanslarla birlikte). Bu bağlamda, bir kişinin sadece bir suç işlediğinden şüphelenildiğinin ifade edilmesi ile, kesin bir mahkûmiyet kararı bulunmamasına rağmen, söz konusu suçu işlediğinin açıkça beyan edilmesi arasında temel bir ayrım yapılmalıdır (a.g.y., § 58). Mahkeme, bir kamu görevlisinin yaptığı açıklamanın masumiyet karinesi ilkesini ihlal edip etmediğinin söz konusu açıklamanın yapıldığı özel koşullar bağlamında değerlendirilmesi gerektiğini yinelemektedir (bk., diğer kararlar arasında, Paulikas / Litvanya, no. 57435/09, § 49, 24 Ocak 2017). Söz konusu davanın niteliği ve bağlamı göz önüne alındığında, bazı talihsiz ifadelerin kullanılması bile belirleyici olmayabilir. Mahkeme içtihatları, ulusal makamlar ve mahkemeler tarafından kullanılan dilin eleştirilmesine rağmen 6. maddenin 2. fıkrasının ihlal edilmediğine karar verilen bazı örnekler sunmaktadır (bk. C.O. v. Almanya, yukarıda anılan, § 58, ve anılan diğer kararlar).

37. Mevcut davada Mahkeme, Disiplin Kurulunun başvuranın mektubunun saklanması haklı kılan gerekçeler olup olmadığını belirlemekle görevlendirildiğini gözlemlemektedir. Kurul, gerekçesinde başvuranın tutuklanma nedenlerine atıfta bulunarak onun hükümözlü olarak tutuklandığını belirtmiş ve herhangi bir görüş belirtmeden başvuranla ilgili önceki disiplin işlemlerine atıfta bulunmuştur. Kurulun kararı, nihai olarak, başvuranın mektubundan alıntılara odaklanmıştır. Kurul, bu alıntıların başvuranın bir kişinin muhbirlik yapmasını engellemek niyetinde olduğuna, örgütle olan bağlantılarını sürdürdüğüne ve örgütte aktif bir rol oynadığına işaret ettiğini belirtmiştir (bk. yukarıda 11-13).

38. Başvuran, Disiplin Kurulunun kullandığı dilin yetkililerin kendisini suçlu bulduğunu gösterdiğini iddia etmiştir. Mahkeme, Kurulun başvuranın örgütle olan bağlantılarını devam ettirmesine atıfta bulunmasının tamamen

eleştiriden uzak olmadığını kabul etmektedir. Bu bağlamda, Mahkeme bir kişi yargılanıp belirli bir suçtan suçlu bulunmadan önce kamu görevlilerinin açıklamalarında kullandıkları kelimelerin önemini vurgulamıştır (bk. Bavčar / Slovenya, no. 17053/20, § 108, 7 Eylül 2023, ve Ismoilov ve Diğerleri / Rusya, no. 2947/06, § 161, 24 Nisan 2008, ve diğer referanslar). Ancak Mahkeme, bu tür ifadelerin tam bağlamında yorumlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Kurulun kararı, mektubun içeriğinin 5275 sayılı Kanunun 68(3) maddesi uyarınca iletilmemesini haklı kılıp kılmadığını belirlemekle sınırlıydı ve başvuranın cezai sorumluluğuna ilişkin peşin hüküm verme niyetini taşımamaktaydı. Bağlam içinde değerlendirildiğinde, bu ifadeler mektuba ilişkin güvenlik endişelerine odaklandığı ve söz konusu ifadelerin neden sakıncalı kabul edildiğini açıklamayı amaçlarken, suçluluğa dair bir beyan niteliği taşımadığı anlaşılmaktadır.

39. Mahkeme, Disiplin Kurulunun söz konusu olayların meydana geldiği tarihte Yargıtayda görülen ceza davasının konusu olan başvuranın eylemlerini değerlendirmeye veya nitelendirmeye çalışmadığını not etmiştir. Nitekim, başvuranın söz konusu derdest davaların konusu olan herhangi bir eylemine atıfta bulunulmamıştır ve Kurul da ceza davasındaki delillere ilişkin inceleme veya değerlendirme yapmamıştır. Mahkeme, Disiplin Kurulunun ve mektubun saklanmasıyla ilgili yargılamalarda hüküm veren mahkemelerin başvuran aleyhindeki iddiaların özüne değinmediklerini ve onun ceza yargılamaları kapsamında suçlandığı fiilleri işleyip işlemediğini tespit etmeye çalışmadığını belirtmiştir (kıyaslayınız ve karşılaştırınız *Kemal Coşkun*, yukarıda anılan, § 53). Daha ziyade, mektubun iletilmemesinin sebebi 5275 sayılı Kanunun 68(3) maddesi uyarınca sakıncalı bulunan belirli ifadelerdir.

40. Kurulun kararı, idari hususlarla sınırlı olduğundan cezai iddiaların esasına ilişkin bir değerlendirmeyi kapsamamaktadır. Ayrıca, karar, başvuranın cezai sorumluluğuna ilişkin doğrudan bir ifade içermemekteydi. Yetkililer, ifadelerini bir derece yumuşatan “işaret etme” terimini kullanmış

ve başvuranın hükümözlü olarak devam eden tutukluluğuna atıfta bulunarak nihai bir cezai mahkumiyetin bulunmadığını vurgulamıştır (bk., bu davaya uygulanabildiği ölçüde, Karaman / Almanya, no. 17103/10, § 69, 27 Şubat 2014, ve Bauras / Litvanya, no. 56795/13, § 54, 31 Ekim 2017).

41. Dolayısıyla, kullanılan dilin bazı yönleri daha dikkatli bir şekilde ifade edilebilirdi, ancak bağlam içinde değerlendirildiğinde, bunlar peşin hüküm teşkil etmemektedir. “İşaret etme” kelimesinin kullanımı da dahil olmak üzere kullanılan terminoloji, belirli bir derecede özen gösterildiğini ortaya koymaktadır ve dahası, cezai sorumluluğun açık bir şekilde atfedilmemesi yetkililerin masumiyet karinesinin sınırlarını aşmadıklarını vurgulamaktadır.

42. Mahkeme, başvurunun bu kısmının Sözleşme’nin 35 §§ 3 ve 4. maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğine hükmetmiştir.

III. SÖZLEŞME’NİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

43. Başvuran, söz konusu mektubun olağanüstü hal süresince telefonla görüşmesine veya ziyaret etmesine izin verilmeyen nişanlısına ceza infaz kurumu yetkilileri tarafından gönderilmemesinin özel hayatına ve yazışmalarına saygı gösterilmesi hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Başvuranların dayandığı Sözleşme’nin 8. maddesi aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes... yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ..., düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, ... veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

1. Tarafların beyanları

44. Hükümet, başvuranın Sözleşme'nin 35 § 3 (b) maddesi anlamı dahilinde herhangi bir “önemli bir zarara” uğramadığını ileri sürmüştür. Hükümet, söz konusu reddetme nedeniyle başvuranın herhangi bir maddi kayıp yaşamadığını ve başvuranın manevi zararlarla ilgili herhangi bir talepte bulunmadığını iddia etmiştir-. Ayrıca, Hükümet, başvuranın söz konusu mektubun kendisi için önemini açıkça açıklamadığını veya yetkililerin mektubu alıcıya göndermemesinden dolayı uğradığı herhangi bir zarardan bahsetmediğini ileri sürmüştür. Ek olarak, Hükümet mektubu göndermemesine rağmen başvuranın hapis süresince dış dünya ile çeşitli iletişim araçlarına erişimi olduğunu da vurgulamıştır. Hükümete göre, bilgi alışverişi yapma konusunda genel bir kısıtlama bulunmamaktaydı ve tek bir mektubun gönderilmemesi önemli bir zorluk teşkil etmemekteydi. Başvuran, söz konusu mektubun saklandığı tarihten önce ve sonra Ş.Ş. ile birçok kez yazışma yapmıştır. Olay öncesinde, başvuranın ailesi, akrabaları, nişanlısı Ş.Ş. veya avukatı ile görüşmesine herhangi bir kısıtlama getirilmemiş ve bu kişilerle mektup, faks, telgraf ve telefon gibi çeşitli yollarla iletişim kurmasına izin verilmiştir. Nişanlısının ziyaretleri de dahil olmak üzere başvuranın tutukluluğu boyunca yapılan ziyaretlerin sayısını gösteren tabloya ve yapılan telefon görüşmeleri, gönderilen ve alınan faksler hakkında bilgi içeren tablolara atıfta bulunan ve yapısal sorunlara işaret eden herhangi bir iddianın bulunmadığını belirten Hükümet, insan haklarına saygı gösterilmesi konusunda başvurunun esasına ilişkin bir inceleme yapılmasının gerekmediğini ileri sürmüştür.

45. Alternatif olarak, Hükümet başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez ilan edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu bağlamda, Hükümet iç hukuk mahkemelerinin Anayasa Mahkemesi ve

Mahkeme içtihatlarına uygun olarak başvuranın şikayetini incelediğini ve ikincillik ilkesi çerçevesinde iç hukuk mahkemelerinin kararlarından sapmayı gerektirecek hiçbir sebep bulunmadığını ileri sürmüştür-.

46. Başvuran, başvurunun kabul edilebilirliği konusunda özel bir yorumda bulunmamış, bunun yerine başvuru formunda sunulan argümanları tekrarlamıştır.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

47. Mahkeme, “önemli zarara” ilişkin kabul edilebilirlik kriteriyle ilgili genel ilkelere atıfta bulunmaktadır (örneğin, Subaşı ve Diğerleri/Türkiye, no. 3468/20 ve 18 diğerleri, § 62, 6 Aralık 2022). Mahkeme, bu konunun başvuran açısından öznel olarak önem teşkil ettiğinin açık olduğunu gözlemlemiştir. Nitekim, başvuranın nişanlısı ile iletişimini sürdürmek istediği hükümetin atıfta bulunduğu birbirlerine gönderdikleri birçok mektuptan anlaşılmaktadır (bk. yukarıda 44). Mahkeme, başvuranın söz konusu olayların meydana geldiği sırada yürürlükte olan ve tutukluluğunun bir yılına denk gelen olağanüstü hal süresince nişanlısını aramasına veya nişanlısının kendisini ziyaret etmesine izin verilmediğine ilişkin iddiasını dikkate almaktadır. Bu iddiayı desteklemek için başvuran, 22 Ocak 2018 tarihli ceza infaz kurumu idaresinin kararını sunmuştur. Bu karar, 667 sayılı Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnamesi’nin 6(1)(e) maddesi uyarınca nişanlısının kendisini ziyaret etmesine izin verilmediğini göstermekteydi. Hükümet, olaydan önce başvuranın nişanlısı Ş.Ş. ile görüşme veya iletişim kurma konusunda, telefonla iletişim dahil olmak üzere, herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulmadığını iddia etse de Mahkeme, başvuranın sunduğu bilgi ve kararın Hükümetin başvurana yapılan ziyaretler ve başvuranın yaptığı telefon görüşmeleri ile ilgili kayıtlarıyla tutarlı olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla, Mahkeme, olağanüstü hal süresince Ş.Ş.’nin herhangi bir ziyaretinin kayıtlarda yer almadığını ancak olağanüstü

hal sona erdikten sonra çok sayıda ziyaretin gerçekleştiğini belirtmiştir. Ayrıca, o döneme ait telefon kayıtları sadece başvuranın babasıyla gerçekleştirdiği aramaları göstermektedir. Disiplin Kurulunun kararından, başvuranın Ş.Ş. ile telefon görüşmelerinin de ceza infaz kurumu yetkilileri tarafından verilen disiplin cezası kapsamında kısıtlamaya tabi tutulduğu anlaşılmaktadır (bk. yukarıda 12 ve 21). Bu durum göz önüne alındığında, söz konusu olayların meydana geldiği dönemde başvuranın nişanlısı ile iletişim kurmak için kullanabileceği tek yolun yazılı yazışmalar olduğu anlaşılmaktadır. Mahkeme ayrıca, başvuranın nişanlısı ile iletişimini sürdürmesinin önemini de kabul etmektedir. Başvuranın ifadesine göre, nişanlısı ile olan ilişkisi evlilik aşamasına gelmiştir. Bu da Sözleşme'nin 8. maddesi anlamı dahilinde özel hayatın kapsamına girmektedir (bk. Hofmann / Almanya (k.k.), no. 1289/09, 23 Şubat 2010, ve Wakefield / Birleşik Krallık, no. 15817/89, Komisyon kararı, 1 Ekim 1990). Ek olarak, Mahkeme, Sözleşme'nin 8. maddesinin mahpusların sosyal rehabilitasyonunu teşvik etmek amacıyla devletin mahpusların ceza infaz kurumu dışındaki kişilerle bağ kurmalarına ve sürdürmelerine mümkün olduğunca yardımcı olması gerektirdiğini yinelemektedir (bk. Danilevich v. Rusya, no. 31469/08, § 47, 19 Ekim 2021, ve Polyakova ve Diğerleri v. Rusya, no. 35090/09 ve diğerleri, § 88, 7 Mart 2017, ilgili kararda yer alan diğer atıflar). Dolayısıyla, mevcut dava başvuranın nişanlısı ile olan özel yazışmalarına saygı gösterilmesi hakkı ve bu konuda etkili bir yargı denetiminin gerekliliği konusunda bir sorun ortaya koymaktadır.

48. Yukarıdakiler ışığında, Mahkeme, yetkililerin söz konusu mektubu göndermeme kararının başvuran açısından önemli bir zarara neden olmadığını söylemenin mümkün olmadığı sonucuna varmıştır. Dolayısıyla, Hükümetin bu konudaki itirazı da reddedilmelidir.

49. Hükümetin ikinci itirazı konusunda ise Mahkeme bu bağlamda ileri sürülen argümanların Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki şikâyetin esası

hakkında bir inceleme yapılmasını gerekli kılan meselelere değindiği kanısındadır (bk. *Mehmet Çiftci / Türkiye*, no. 53208/19, § 26, 16 Kasım 2021, ilgili kararda yer alan diğer atıflar).

50. Son olarak, Mahkeme başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve Sözleşme'nin 35. maddesinde belirtilen başka herhangi bir gerekçeyle de kabul edilemez olarak ilan edilemeyeceğini kaydetmektedir-. Dolayısıyla, söz konusu şikâyetin kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların Beyanları

51. Başvuran, tutukluluk süresinin yaklaşık bir yılının olağanüstü hal esnasında geçtiğini ve bu süre zarfında 667 sayılı Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnamesi uyarınca ziyaret ve telefon görüşmesi yapma hakkının ciddi şekilde kısıtlandığını ileri sürmüştür. Sonuç olarak, evlilik planları yaptığı nişanlısıyla yaklaşık bir yıllık süre boyunca görüşmemiştir. Başvuran, bu kısıtlamalar nedeniyle kendisi ve nişanlısının sık sık mektuplaştıklarını çünkü bunun onların tek iletişim aracı olduğunu ileri sürmüştür. Ek olarak, başvuran söz konusu mektubun herhangi bir hakaret, tehdit, kışkırtma veya başka herhangi bir suç teşkil eden veya tehlikeli içerik barındırmadığını iddia etmiştir. Bu argümanı desteklemek için, savcının bu konuyla ilgili soruşturmaya yer olmadığına dair kararını örnek göstermiştir. Başvuran, yetkililerin rutin iletişim, sevgi ve duygusal destek ifadeleri gibi kişisel ve samimi yazışmaların yer aldığı mektubu iletmemelerinin Sözleşme kapsamındaki haklarını ihlal ettiğini savunmuştur. Ayrıca, başvuran, kararın gerekçesinde belirtilen bazı hususların örneğin not defterine yapılan atıflar veya nişanlısıyla yaptığı telefon görüşmesi gibi hususların disiplin ve ceza yargılamaları kapsamında adli makamlar tarafından zaten incelenmiş ve reddedilmiş olduğunu ileri sürmüştür. Bu nedenle, yetkililerin yazışmalarını kısıtlamak için meşru bir gerekçeleri olmadığını ileri sürmüştür.

52. Hükümet, başvuranın yazışmalarına saygı gösterilmesi hakkına herhangi bir müdahale olmadığını ileri sürmüştür. Söz konusu mektubun “gönderilmeye uygun olmayan mesajlar” içerdiğini iddia etmiştir. Hükümet ayrıca, önemli bir zararın bulunmadığına dair daha önce ileri sürdüğü argümanları da yinelemiştir (bk. yukarıda 44).

53. Hükümet, yetkililerin mektubu göndermeme kararının yasal dayanağının bulunduğunu ve bu kararın olayın meydana geldiği tarihte yürürlükte olan 5275 sayılı Kanunun 68(3) maddesi ve ilgili Yönetmeliğin 91(3) maddesine dayandığını ileri sürmüştür. Ayrıca, söz konusu tedbirin ceza infaz kurumunda disiplini sağlamak, düzeninin korunması, suçları önlemek ve mahpusun rehabilitasyonunu sağlamak gibi amaçları güttüğünü de ileri sürmüştür.

54. Tartışma konusu tedbirin gerekliliği konusunda Hükümet, söz konusu mektubun başvuranın FETÖ/PDY terör örgütü üyelerinin bilgi vermelerini engelleme ve mahkûm edildiği örgüt bağlantısını sürdürme niyetini yansıttığı gerekçesiyle iletilmediğini ileri sürmüştür. Hükümet, ceza infaz kurumu rejimi, tesisin türü ve başvuranın tutuklanmasına ve mahkumiyetine ilişkin gerekçelerin yerinde hususlar olduğunu savunmuştur. Hükümet, başvuranın hapsedilmesine neden olan suçların niteliğine atıfta bulunarak mektubun gönderilmesinin başvuranın terör örgütüyle daha fazla ilişki kurmasını önlemek ve rehabilitasyonuna yardımcı olmak için tasarlanan politikalarla tutarsız olacağı sonucuna varmıştır. Hükümet ayrıca, mektubun saklanmasıyla FETÖ/PDY üyeleri arasındaki iletişimin engellenmesi, üyelerin örgüte olan bağlılıklarının zayıflatılması, ceza infaz kurumu içindeki düzen ve disiplinin korunması ve etkili rehabilitasyonun teşvik edilmesi gibi çeşitli acil sosyal ihtiyaçların karşılanmasına yönelik olduğunu ileri sürmüştür. Mektubun gönderilmesi halinde geri dönüşü olmayan bir zararın ortaya çıkma riskini vurgulamıştır, çünkü mektubun üçüncü bir tarafın adını vermesiyle örgütsel iletişim teşkil edebilirdi. Hükümet, başvuranın şikayetlerinin ulusal makamlar tarafından Mahkeme içtihadına uygun olarak

kapsamlı bir şekilde incelenmiş olduğunu ve başvuranın yazışmalarına saygı gösterilmesi hakkı ile ceza infaz kurumu düzenini ve disiplinini korumak ve toplumu terörist faaliyetlerden korumak arasında adil bir denge kurulduğunu vurgulamıştır. Mektubun iletilmemesini haklı göstermek için verilen gerekçelerin hem ilgili hem de yeterli olduğunu savunmuştur. Yapılan inceleme, FETÖ/PDY'nin oluşturduğu tehdidi ve bu örgütün yapısını çökertme ve suç faaliyetlerini önleme zorunluluğunu dikkate almak zorundaydı. Ayrıca, Hükümet, söz konusu tedbirin nispeten hafif olduğunu çünkü başvuranın savcı tarafından sorgulanmasının ötesinde herhangi bir disiplin cezası veya soruşturma ile karşı karşıya kalmadığını ve savcının nihayetinde soruşturma açmamaya karar verdiğini ileri sürmüştür. Söz konusu mektup, tüm hukuki yolların tüketilmesini beklemek üzere imha edilmeyip ceza infaz kurumu idaresi tarafından saklanmıştır.

55. Bu argümanlar ışığında, Hükümet iddia edilen müdahalenin Sözleşme'nin 8 § 2 maddesi anlamı dahilinde orantılı ve gerekli olduğunu ileri sürmüştür.

56. Hükümet, başvurunun 21 Temmuz 2016 tarihinde Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine Sözleşme'nin 15. maddesi uyarınca iletilen Derogasyon Bildiriminin dikkate alınarak incelenmesi gerektiğini belirtmiştir (Derogasyon bildiri metni ve daha fazla ayrıntı için bk. Pişkin, yukarıda anılan, §§ 55-56, 15 Aralık 2020).

2. Mahkemenin değerlendirmesi

(a) Genel İlkeler

57. Mahkeme, Sözleşme'nin 8. maddesini ihlal etmemek için, bu tür bir müdahalenin “kanunla öngörülmüş” olması, 2. fıkra bakımından meşru bir amaç izlemesi ve dahası, bu amaca ulaşmak için “demokratik bir toplumda gerekli olması gerektiğinin” altını çizmektedir (bk. *Enea / İtalya* [BD], no. 74912/01, § 140, AİHS 2009; *Kwiek / Polonya*, no. 51895/99, § 37,

30 Mayıs 2006; ve *Nuh Uzun / Türkiye*, no. 49341/18 ve 13 diğerleri, § 83, 29 Mart 2022).

58. Gereklilik kavramı ayrıca, müdahalenin acil bir toplumsal ihtiyaca tekabül ettiğini ve özellikle izlenen meşru amaçla orantılı olduğunu ima etmektedir. Bir müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olup olmadığının belirlenmesinde, devletin takdir marjı dikkate alınabilir (bk., diğer kararlar arasında, *Yefimenko / Rusya*, no. 152/04, § 142, 12 Şubat 2013). Gerekliliğe ilişkin ilk değerlendirme ulusal makamlara ait olmakla birlikte, müdahale için gösterilen gerekçelerin ilgili ve yeterli olup olmadığına ilişkin nihai değerlendirme, Sözleşme’nin gerekliklerine uygunluk açısından Mahkeme tarafından yapılacak incelenmeye tabidir (bk. *Yefimenko*, yukarıda anılan, § 142, ve *Nusret Kaya ve Diğerleri / Türkiye*, no. 43750/06 ve 4 diğerleri, § 51, AİHM 2014 (alıntılar)).

59. Hapsedilmenin olağan ve makul gereklikleri dikkate alındığında, tutuklu/hükümlülerin haberleşmeleri üzerinde belirli bir ölçüde kontrol tedbiri uygulanması kabul edilebilirdir ve kendiliğinden Sözleşme’ye aykırı değildir (bk. *Silver ve Diğerleri / Birleşik Krallık*, 25 Mart 1983, § 98, Seri A no. 61, ve *Klibisz / Polonya*, no. 2235/02, § 338, 4 Ekim 2016). Bu tür bir kontrolün izin verilebilecek derecesine ilişkin değerlendirme yapılırken, mektup gönderme ve alma imkânının bazen bir tutuklu/hükümlünün dış dünyayla tek bağlantısı olduğu hususu akılda tutulmalıdır (bk. *Campbell / Birleşik Krallık*, 25 Mart 1992, § 45, Seri A no. 233, ve *Yefimenko*, yukarıda anılan, § 143).

(b) Söz konusu ilkelerin mevcut davada uygulanması

60. Mahkeme, ceza infaz kurumu yetkililerinin başvuranın nişanlısına yazdığı mektubu göndermeme kararının Sözleşme’nin 8. maddesi uyarınca başvuranın yazışmalarına saygı gösterilmesi hakkına müdahale teşkil ettiğine karar vermiştir (bk., *Halit Kara / Türkiye*, yukarıda anılan, § 48; *Vlasov /*

Rusya, no. 78146/01, § 130, 12 Haziran 2008; ve *Mehmet Nuri Özen ve Diğerleri*, yukarıda anılan, § 42).

61. Mahkemenin de kabul ettiği üzere, söz konusu müdahalenin yasal dayanağının ilgili tarihte yürürlükte olan 5275 sayılı Kanunun 68(3) maddesi ve Yönetmeliğin 91(3) maddesi olduğu noktasında taraflar arasında ihtilaf bulunmamaktadır.

62. Tartışma konusu tedbirin Sözleşme'nin 8 § 2 maddesinde belirtilen meşru amaçlardan en az birini amaçladığı da düşünülebilir. Bu anlamda, söz konusu tedbirin düzeninin korunması veya suçun önlenmesi meşru amacını taşıdığı söylenebilir.

63. Müdahalenin “gerekliliği” noktasında Mahkeme, söz konusu tedbiri desteklemek için ileri sürülen gerekçelerin hem ilgili hem de yeterli olup olmadığını inceleyecektir. Bu bağlamda, Mahkeme, tedbirin başvuranın hakları üzerindeki etkisini Devletin izlediği meşru amaç ile karşılaştırarak orantılılık ilkesinin uygun şekilde gözetilip gözetilmediğini de belirlemelidir.

64. Mahkeme, özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilerin yazışmaları üzerinde bir dereceye kadar kontrolün gerekli olduğunu ve bunun kendiliğinden Sözleşme'ye aykırı olmadığını yinelemektedir (bk. *Silver ve Diğerleri*, yukarıda alıntılanan, § 98, ve *Campbell v. Birleşik Krallık*, yukarıda alıntılanan, § 45). Bu tür bir kontrolün izin verilebilecek derecesine ilişkin değerlendirme yapılırken, mektup gönderme ve alma imkânının bazen bir tutuklu/hükümlünün dış dünyayla tek bağlantısı olduğu hususu akılda tutulmalıdır (agy.).

65. Mevcut davada Mahkeme, Disiplin Kurulu tarafından alıntılanan bölümlerde başvuranın hem başvuranın ailesi hem de nişanlısı tarafından tanınan bir kişiden bahsettiğini belirtmektedir. Kurulun değerlendirmesine göre bu kişi, FETÖ/PDY hakkında bilgi vermiştir. Başvuranın bu bağlamda suçlanarak ilk derece mahkemesi tarafından mahkûm edildiği ve söz konusu tarihte temyiz aşamasının sürdüğü dikkate alınmalıdır. Başvuran, bu konuyla

ilgili olarak “zamanında harekete geçemediği” için duyduğu üzüntüyü de dile getirmiştir. Disiplin Kurulu, başvuranın ifadelerinin söz konusu kişinin FETÖ/PDY hakkında bilgi vermesini engelleme niyetinde olduğunu yorumlayarak ve söz konusu ifadeleri başvuranın örgütle bağlarını sürdürdüğüne ve örgüt içinde aktif rol oynadığına dair kanıt olarak değerlendirerek mektubu göndermeyi reddetmiştir.

66. Mahkeme, başvuran aleyhindeki terör örgütü üyeliği gibi suçlamaların ciddi ve spesifik niteliği göz önüne alındığında yetkililerin bu beyanlardan endişe duymalarının ve bu örgüt hakkında bilgi veren kişilerin kimliklerinin ifşa edilmesini önlemek amacıyla kısıtlamalar getirmesinin makul olduğunu kabul etmektedir. Böylesi bir olasılık örgütün üyelerine karşı yürütülen soruşturmaların veya yargılamaların düzgün bir şekilde yürütülmesini tehlikeye atabilir ve ilgili kişinin güvenliğini tehlikeye atabilirdi.

67. Mahkeme, mektubu göndermeme kararını desteklemek için yetkililerin başvuranın kendisiyle beraber kalan mahpuslar hakkında bilgi içeren defterine el konulması ve nişanlısıyla izinsiz telefon görüşmesi yapması gibi başvuranla ilgili önceki olaylara atıfta bulunduğunu gözlemlemiştir. Ancak, bu olaylarla ilgili disiplin ve soruşturmalar nihayetinde düşürülmüştür. Bu bağlamda, ilgili savcının terör örgütü üyeliği suçlamasını destekleyecek herhangi bir kanıt bulunmadığından söz konusu mektubu soruşturmayı reddetmiş olmasına ve başvuranın bu hususu Ağır Ceza Mahkemesi nezdindeki itirazında açıkça belirtmiş olmasına rağmen söz konusu mahkeme, başvuranın bu konudaki argümanlarını detaylı şekilde incelemeden infaz hakimliğinin gerekçesini kabul etmiştir (bk. yukarıda 17).

68. Dolayısıyla, ilk derece mahkemelerinin kararlarından başvuranın yazışmalarına saygı gösterilmesi hakkı ile kamu düzeninin korunması veya suçun önlenmesi menfaatlerini yeterince dengeledikleri açıkça anlaşılmamaktadır. Ceza infaz kurumu yetkilileri ve ilk derece mahkemeleri, mektubun sakıncalı içeriği çıkarıldıktan sonra gönderilip

gönderilemeyeceğine ilişkin yeterli gerekçe sunmamıştır (bk. Halit Kara, yukarıda atıfta bulunulan, § 55). Bu bağlamda, Mahkeme mektubun on sayfadan oluştuğunu ancak Disiplin Kurulunun sadece tek bir paragrafı 5275 sayılı Kanunun 68(3) maddesi kapsamında değerlendirdiğini belirtmiştir. Ayrıca, başvuranın söz konusu olayların meydana geldiği tarihte nişanlısı ile iletişim kurabileceği tek yolun yazışmalar olduğu yönündeki argümanı bu davada özel bir önem taşımaktadır.

69. Mahkeme, yetkililerin başvuranın hüküm giymiş kişilerle veya tehlikeli kişilerle yazıştığını iddia etmediklerini ve başvuranın evlenmek üzere olduğu ve daha önce bir engel olmadan birkaç mektup alışverişinde bulunduğu kişiyle yazıştığını kaydetmiştir. Bu nedenle, yetkililer tarafından alıntılanan paragraf dışında, başvuranın nişanlısıyla paylaştığı kişisel düşünce ve duygulardan oluşan on sayfalık mektubun geri kalan kısmı hakkında herhangi bir endişe dile getirilmemiştir. Dolayısıyla, yetkililer tarafından sunulan gerekçelerin ilgili olduğu kabul edilebilir olsa da, mektubun tamamının saklanması haklı çıkarmak için yeterli olmadığı kanısına varılmıştır.

70. Yukarıda belirtilenler ışığında, Mahkeme, ulusal makamların söz konusu çelişen çıkarlar arasında denge kurma ve başvuranın yazışmalarına saygı gösterilmesi hakkına orantısız bir müdahaleyi önleme görevini yerine getirmediğini tespit etmiştir (bk. bu davaya uygulanabildiği ölçüde, Subaşı ve Diğerleri / Türkiye, no. 3468/20 ve 18 diğerleri, §§ 91 ve 93, 6 Aralık 2022). Sonuç olarak, yetkililer söz konusu tedbirin izlenen meşru amaçlarla orantılı olduğunu gösterememiştir. Dolayısıyla, söz konusu müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olmadığı kanısına varılmıştır.

71. Son olarak, Hükümetin değerlendirmenin Sözleşme’nin 15. maddesi ışığında yapılması talebine ilişkin olarak Mahkeme, Sözleşme’nin 15. maddesi uyarınca, herhangi bir Yüksek Sözleşmeci Tarafın ulusun yaşamını tehdit eden savaş veya genel bir tehlikenin varlığında söz konusu maddenin 2. paragrafında sayılanlar hariç olmak üzere Sözleşme’deki

yükümlülüklerine ilişkin derogasyon yapabileceğini, ancak yapılacak derogasyonların durumun gerektirdiği ölçüde sınırlı olması ve uluslararası hukukun diğer yükümlülükleriyle çelişmemesi gerektiğini belirtmiştir (bk. Lawless / İrlanda (no. 3), 1 Temmuz 1961, § 22, s. 55, Seri A no. 3). Mevcut davada, Mahkeme askeri darbe girişiminin Sözleşme'nin anlamı dahilinde "ulusun hayatını tehdit eden genel bir tehlike" teşkil ettiğini değerlendirmektedir (bk. Mehmet Hasan Altan, yukarıda atıfta bulunulan, § 93). Alınan önlemin durumun gereklilikleri tarafından kesinlikle zorunlu olup olmadığı ve diğer uluslararası hukuk yükümlülükleriyle tutarlı olup olmadığı konusunda Mahkeme, müdahalenin yasal dayanağının olağan hukuk olduğunu ve ceza infaz kurumu yetkililerinin mahpusların yazışmaları üzerindeki kontrolünün askeri darbe girişiminin ardından ortaya çıkan acil durum nedeniyle kurulmadığını belirtmiştir. Daha ziyade, söz konusu uygulama Hükümetin derogasyon bildirimi öncesinde uygulanan önceden var olan bir uygulamaydı. Bu bağlamda, Mahkeme başvuranın Sözleşme'nin 8. maddesine aykırı olarak orantısız bir müdahaleye maruz kaldığını ve söz konusu tedbiri inceleyen yargı organları da dahil olmak üzere ilgili ulusal makamların hiçbirinin olağanüstü hal durumunu özellikle gerekçe göstererek bu müdahaleyi haklı çıkarmadığını değerlendirmiştir. Acil durum bağlamına herhangi bir atıfta bulunulmaması özellikle önem arz etmektedir çünkü derogasyon ile güdülen amaçlarla yeterince güçlü bir bağlantısı olan tedbirler sadece bu derogasyon kapsamına girebilir (bk. Domenjoud / Fransa, no. 34749/16 ve 79607/17, § 154, 16 Mayıs 2024, ilgili kararda yer alan diğer atıflarla birlikte). Mevcut davada, böyle bir bağlantı gösterilmemiştir. Dolayısıyla, Mahkeme müdahalenin orantısız olmadığına ilişkin olarak başvurana yeterli güvencelerin sağlanmadığı ve söz konusu tedbirin olağanüstü halin istisnai koşulları açısından kesinlikle gerekli görüldüğünün kabul edilemeyeceği sonucuna varmıştır (bk. Halit Kara, yukarıda anılan, § 59).

72. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 8. maddesi ihlâl edilmiştir.

IV. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

73. Sözleşme’nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme veya Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

74. Başvuran, 250.000 avro manevi tazminat talep etmiştir.

75. Hükümet başvuranın taleplerini dayanaksız ve aşırı bularak itiraz etmiştir.

76. Mahkeme, başvuranın yetkililerin mektubunu göndermemesi nedeniyle bir dereceye kadar rahatsızlık ve hayal kırıklığı yaşamış olabileceğini kabul etmekle birlikte, bu sıkıntının manevi zarar için tazminat ödenmesini gerektirecek kadar ciddi olduğunu düşünmemektedir (bk. William Faulkner / Birleşik Krallık, no. 37471/97, § 18, 4 Haziran 2002, ilgili kararda yer alan diğer atıflarla birlikte). Ayrıca, başvuranın masraf ve giderlerle ilgili herhangi bir talepte bulunmadığını da belirtmiştir. Bu nedenle Mahkeme bu başlık altında tazminata hükmetmemiştir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuranın Sözleşme’nin 8. maddesi kapsamında ibraz ettiği şikâyetlerinin kabul edilebilir, başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna;
2. Sözleşme’nin 8. maddesinin ihlal edildiğine;
3. İhlal tespitinin başvuranın uğradığı manevi zarar açısından tek başına yeterli adil tazmin teşkil ettiğine-,

UYGUN / TÜRKİYE KARARI

4. Başvuranın adil tazmine ilişkin diğ r taleplerinin reddedilmesine *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak tanzim edilmiş olup, Mahkeme İ  Tüzüğü'nün 77 řř 2 ve 3. maddesi uyarınca 3 Haziran 2025 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdürü

Arnfinn B rdsen
Başkan